

Nova Pravda

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Zvišane minimalne mezde

Na temelju čl. 2. uredbe o določanju minimalnih mezd (»Službeni list« od 20. februarja 1937) spremenjene z uredbo o spremembah in dopolnitvah te uredbe (»Službeni list« od 18. septembra t. l.) je ban dravske banovine izdal **odredbo o minimalnih mezdah za nekvalificirane delavce (delavke) na ozemlju dravske banovine**, ki določa naslednje:

Minimalne mezde za nekvalificirane delavce (delavke) znašajo v dinarjih:

	za stroke v skupinah:		
	»A«	»B«	»C«
za delavce preko 18 let:			
v industriji, ne glede na kraj, ter v trgov. in obrti v krajih s preko 5000 prebivalci	5.50	4.75	4.—
v trgovini in obrti v krajih z manj kakor 5000 prebivalci	5.—	4.50	3.75
za delavce izpod 18 let:			
v industriji, ne glede na kraj, ter v trgov. in obrti v krajih s preko 5000 prebivalci	4.25	3.75	3.—
v trgovini in obrti v krajih z manj kakor 5000 prebivalci	3.75	3.50	3.—

Za odmero višine minimalne mezde je merodajen kraj obratovanja. Kot industrijska podjetja se smatrajo ona, na katere se nanaša prvi odstavek § 32. zakona o obrti.

V skupino »A« v gornji razpredelnici spadajo naslednje stroke: rudarstvo; lomljenje kamenja in kopanje zemlje, predelovanje in obdelovanje kamenja, z izjemo izdelovanja mlinskih kamnov in brusov, brušenja in struženja kamenja in izdelovanje blaga iz škrljeveca; kovinska stroka: izdelovanje strojev in železnih konstrukcij, strelnega orožja ter fizikalnih in kirurških instrumentov; stroke kemičnih izdelkov in farmacevtskih preparatov, izdelovanja barv, predelovanje katrana in smole; stroka razstreliva in vžigalic, z izjemo izdelovanja razstreliv in smodnika; stroka olj in maščob; centrale za proizvodnjo gonilne sile in za preskrbo z vodo; izdelovanje blaga iz gumija in njegovih nadomestkov; pivovarne in izdelovanje slada, kvasa in špirta; gradnja železnice, cest in vodnih zgradb; gradnje nad zemljo; grafična stroka z izjemo knjigoveštva; dimnikarstvo, dezinfekcija stanovanj, pohištva in obleke; pogrebni zavodi; kinematografi.

V skupino »B« spadajo naslednje stroke: zasebni promet (osebni in blagovni prevoz ter pomožni prometni obrati) z izjemo oseb ki opravljajo živino; izdelovanje mlinskih kamnov in brusov, brušenje in struženje kamenja ter izdelovanje blaga iz škrljeveca; predelovanje zemlje; izdelovanje in popraviljanje glasbenih instrumentov; gradnja prevoznih sredstev; tekstilna stroka; papirna stroka (izdelovanje in predelovanje papirja in kartona); izdelovanje usnja z izjemo samostojnega drobljenja in mletja drevesne skorje; predelovanje usnja in njegovih nadomestkov; gozdno-žagarska stroka; predelovanje lesa, z izjemo struženja lesa (izdelovanje

drobnega in galanterijskega blaga, deščic za ščetke, pripravljanje strugarskega lesa in podobno ter izdelovanje igračk, palic in podobnih predmetov), ter z izjemo izdelovanja upognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov; izdelovanje ščetk in pletenega blaga; predelovanje kosti, rogov, celuloida itd.; živilska stroka (hrana, jestvine in pijače) z izjemo pivovarne, tovarne špirta in kvasa; konfekcije moške in ženske obleke; krznarstvo; čiščenje in barvanje obleke in perila; snaženje perila; zavodi za snaženje stanovanj in pohištva od prahu, zavodi za shranjevanje preprog in pohištva, za izposojanje predmetov; knjigoveštvo, trgovina, denarni in zavarovalni zavodi ter samostojne pisarne.

V skupino »C« pa spadajo naslednje stroke: gojenje perutnine; vrtnarstvo; samostojno drobljenje in mletje drevesne skorje; struženje lesa (izdelovanje drobnega in galanterijskega blaga, deščic za ščetke, pripravljanje strugarskega lesa in pod, ter izdelovanje igračk, palic in podobnih predmetov) ter izdelovanje upognjenega pohištva, ležalnih in vrtnih stolov in podobnih množinskih predmetov; gostinstvo (gostilne, kavarne, krčme); oblačilna stroka in čiščenje, z izjemo strok, navedenih pod »B«; higiena (zdravilišča, kopalnišča, brivci itd.).

Za vaje ne veljajo določbe te odredbe Kvalificiranemu delavstvu se morajo plačevati mezde, ki so najmanj tako visoke, kakor so mezde, določene s to odredbo. Zaslужek delavcev, ki delajo v akordu, ne sme biti manjši od zaslужka, ki se mora po tej odredbi plačati za urno delo. Za osebe, ki dobiva plačo mesečno, se izračuna dnevna plača na ta način, da se mesečna plača deli s 25. Hrana, ki jo dobiva delavec od delodajalca, se sme upoštevati pri preračunavanju minimalne mezde z zneskom 12 din na dan, stanovanje pa z zneskom 2 din na dan.

Z novo banovo odredbo o minimalnih mezdah prestanejo veljati vsa dosedanja določila, ki nasprotujejo besedilu nove odredbe. Prestanejo veljati tudi določila raznih kolektivnih pogodb, razširjenih z odredbo bana na vse področje dravske banovine, kakor tudi določila ostalih kolektivnih in drugih pogodb ter sporazumov, kolikor nasprotujejo predpisom te odredbe. Tarifne postavke se morajo prilagoditi najmanj višini minimalne mezde, predpisane s to odredbo.

OBSEG ZVIŠANJA MEZD

Z novo odredbo bana so minimalne mezde za nekvalificirano delavstvo v primeri z dosedanjimi predpisi znatno povišane. Pri razvrstitvi strok v posamezne skupine ni večjih sprememb.

V skupini »A« je znašala doslej minimalna mezda za delavca v industriji 3 din, odslej pa znaša 5.50 din. V skupini »B« je bila v februarju minimalna mezda za delavce v industriji povišana od 2.75 na 3 din, sedaj pa se poviša na 4.75 din. V skupini »C« pa je bilo letos v februarju izvedeno povišanje od 2.50 na 3 din, sedaj pa se mezda poviša na 4 din.

V trgovini in obrti v krajih z manj kakor 5000 prebivalci je bila minimalna mezda le-

tos v februarju zvišana v skupini »A« od 2.75 na 3 din, sedaj pa je povišana na 5 din; v skupini »B«, kjer je bilo v februarju predpisano zvišanje od 2.50 na 3 din, se sedaj mezda poviša na 4.50 din; v skupini »C« pa se mezda, ki je bila v februarju povišana od 2.25 na 2.75 din, zviša na 3.75 din.

KAJ SO ZAHTEVAL IDELAVCI?

Na anketi, ki se je vršila pri banski upravi so delojemalske organizacije zahtevale, da se predpišejo za vse nekvalificirane delavce enotne minimalne mezde v višini din 6.— Če se bi proti pričakovanju ne osvojil predlog delavstva, potem se naj predpišejo samo dve minimalni mezdi in sicer:

a) minimalna mezda din 6.— za vse industrijske obrate, vsa sezonska podjetja, vso obrt v krajih z nad 5000 prebivalci in poleg tega še za knjigoveško in grafično obrt in industrijo, instalatersko obrt in dimnikarsko obrt, ne oziraje se na kraj obratovanja.

b) minimalna mezda din 5.— pa naj velja za vso pod a) nenašteto obrt v krajih s pod 5000 prebivalci.

Iz statistike delavskega zavarovanja

Članstvo OUZD je doseglo rekordno višino, saj je bilo v mesecu avgustu 110 tisoč zavarovancev. Še nikdar odkar obstoja OUZD, nismo imeli toliko zavarovanih delavcev. Naše dobave vojskujočim se državam ter inflacija so brez dvoma precej doprinesle k sedanjemu povečanju zaposlenosti. Ne smemo pa pozabiti, da je vrhu tega odpadlo mnogo delavcev iz zavarovalne obveznosti zaradi vpoklicev na orožne vaje. Povprečna zavarovana dnevna mezda, ki odgovarja približno dejanskemu zaslужku povprečnega delavca, je istotako kot članstvo dosegla višino, kakršne OUZD ni še nikdar imel, niti leta 1930, tik pred svetovno gospodarsko krizo, ki je, kakor znano, delavske zaslужke zelo skrajšala. Meseca avgusta je namreč znašala povprečna zavarovana mezda 28.98 din. Žal, to ugodno sliko v razvoju delavskih mezd kviri rastoča draginja. Eksistenčni stroški delavca so se neprimerno bolj povečali, kot je pa napredovala dnevna zavarovana mezda. *Delavski zaslужki so se povečali v enem letu, to je od avgusta 1939 do avgusta 1940 za 15.41%, a eksistenčni stroški delavca za 33.55%, to je več kot še enkrat toliko, kolikor se mu je plača zboljšala.* Razume se, da je vsled tega prišlo vse delavstvo v strašno težak položaj.

Uprava lista Nova Pravda

obvešča vse podružnice Narodne strokovne zveze in ostale naročnike »Nove Pravde«, da ni nikogar pooblastila, da bi na njen račun nabiral kakršne koli prispevke za »Novo Pravdo« brez posebnega pooblastila, na katerem je točen podpis zastopnika uprave in njen pečat. Kdor se oglasi brez pooblastila, ga takoj izročite orožništvu, oziroma policiji.

Gibanje cen

Indeks cen življenjskih potrebščin objavlja Narodna banka in A. Benko v svoji reviji »Indeks« v Zagrebu. Poleg tega objavlja od časa do časa indeks cen tudi Delavska zbornica v Ljubljani. Ta indeks cen je lahko merodajen predvsem za življenjske razmere v Sloveniji in koristi delavstvu vselej takrat, ko se bori za povišanje mezd z ozirom na rastočo draginjo.

Delavska zbornica v Ljubljani je poslala strokovnim organizacijam poročilo o gibanju cen v razdobju od 1. julija do 15. septembra 1940. Iz poročila, ki je zelo zanimivo, posnemamo:

V razdobju od 1. VII. do 15. IX. so bile cene tako neustaljene in neenakomerne, da je bilo indeksne račune o stanju draginje težko sestavljati. Moka se je prodajala po vseh mogočih cenah. To velja za koruzno moko še danes. Isto je veljalo dolgo tudi za pšenično moko. Sedaj smo dobili za njo povsem nove, deloma umetno normirane cene, ki se dajo s prejšnjimi težko primerjati. Naj bo v tej zvezi poudarjeno, kako mora vplivati na višino vzdrževalnih stroškov že samo razmerje, v katerem bo trošil poslej kdo krušno moko, ki je po 5 din in belo moko, ki je po 9 din.

Zadnji čas je prišla v gibanje tudi slanina in mast. Tu so cene v stalnem porastu. Cene koruzi in koruzni moki so še visoke. Verjetno pa je, da bodo znatno padle, ko se pojavi na tržišču nova žetev. Isto velja za nekatere druge pridejke, predvsem za krompir in fižol. Olje je doseglo istotako siro visoke cene, ki se najbrž ne bodo držale na dosedanjih višini, ko pride na trg iz novo pridanih surovin. Tudi riž nima prave cene, dokler ne bo prišel k nam zopet po redni poti na podlagi trgovskega dogovora z Italijo. Razumljivo je, da je v takih razmerah težko sestavljati račune vzdrževalnih stroškov. Taki računi se dajo težko primerjati s prejšnjimi osnovami ali z drugimi sličnimi računi. Razlike so lahko zelo znatne, kakršne so pač osnovne teh računov.

Ker je postalo kljub vsem zgornjim težavam po tolikih spremembah nujno potrebno, da se indeks vzdrževalnih stroškov vendarle sestavi, smo sestavili tak indeks po stanju z dne 15. septembra.

Pri svinjskem mesu in masti smo računali že s cenami, ki jih 15. sicer še nismo imeli, a jih bomo imeli v par dneh povsod, kjer smo odvisni v tem času izključno od uvoza svinj vojvodinske proveniencie. Pri beli moki smo računali z 10 odst. konzumom bele in 90 odst. konzumom krušne moke, enako, kakor se moka melje danes. Pripomniti pa se mora, da je v Sloveniji bele moke že danes preveč, medtem ko krušne primanjkuje. Pri olju smo vstavili v račun drago olivno olje v kantah, ker drugega olja trenutno ni na trgu.

Indeksni račun smo sestavili zopet za dva tipa dohodkov. Tip A predstavlja rodbino nekvalificiranega delavca, ki je imel septembra 1939 1.000 din mesečnih rodbinskih dohodkov; tip B predstavlja rodbino nižjega zasebnega ali javnega nameščenca ter bolj kvalificiranega delavca, ki je imel septembra 1939 na mesec okrog 2.100 din rodbinskega zaslužka.

Račun vzdrževalnih stroškov za oba tipa je naslednji:

I.			
Rodbina nekvalificiranega delavca (Tip A)	L		a(Tip A)
Živila	530	812	53
Obutev	33	43	30
Obleka	100	140	39.5
Kurjava	65	96	48
Razsvetljava	20	25	30
Stanovanje	160	160	—
	903	1273	
Rodb. urna plača	4.54	6.38	40.5%

II.			
Rodbina nižjega zasebnega in javnega nameščenca (kvalif. delavca, tip B)	L		a(Tip B)
Živila	869	1289	48
Obutev	62	80	30
Obleka	208	280	39.5

Kurjava	215	294	36.5
Razsvetljava	50	50	—
Stanovanje	450	450	—
	1.854	2.443	32%

V obeh indeksnih računih se ni upoštevala potrošnja pijač, alkohola, začimb, kakor tudi ne razni izdatki za pohištvo, inventar, razvedrila in kulturne potrebščine. Zato v sestavi z dne 15. septembra ni izrabiljen cel rodbinski dohodek (pri tipu A 10%, pri tipu B 14%).

Indeks draginje se je zvišal po tem računu pri tipu A od 26% v juliju na 40.5% na dan 15. septembra, torej za celih 14%! Pri tipu B pa od 20.2% na 32%, torej za 12%.

Podražitev je v obeh primerih silno visoka in ne more ostati brez vpliva na višino mezd in plač.

Rekli smo že, da je pričakovati, da bodo cene pri krompirju, koruzni moki, olju, najbrž v kratkem nižje, kakor smo mi računali. Omenili smo tudi, da smo že računali s podražitvijo svinjskega mesa in masti, s katero moramo v Ljubljani v par dneh računati. Nismo pa še računali z manjšo podražitvijo sladkorja, ki jo je tudi pričakovati. Cena svinj je še neustaljena in lahko s padcem koruze zopet pade.

Cene trdih, žaganih, na dom pripeljanih drv so se računale s 115 in 170 din (1. IX. 1939. odnosno 1. IX. 1940.).

Pri manufakturi smo pregledali tovarniško podražitev nekaterih vzorcev, ki so pod kontrolo cen in ugotovili tele podražitve:

Pregledano število:	Povpreč. podraž.
Vzorcev 46 — molinosa	35%
" 5 — kertona	33%
" 9 — flanela	36%
" 4 — flanela	55%
" 10 — navadnega sukna	20%
" 3 — šajaka	25%
" 33 — platna	33%
" 5 — domačega platna	50%

Po statistiki uvozne trgovine se je podražil z junijem surov bombaž za 28%, uvožena bom bažna preja pa za 52 odst. Prediva iz umetne svile so se podražila za 35%.

Bolj se je podražila volna in volnena preja (za 85% volna, za 50% volnena preja).

Podražitveni odstotek pri manufakturi je povsem odvisen od tega, kakšen odstotek se troši čiste bombaževine in umetne svile, ki se je v povprečju težko podražila nad 35 odst. in čiste volne, ki se je podražila v povprečju po naši ceni nad 60 odst., medtem, ko so se povišale cene nekaterih kvalitetnih volnenih tkanin tudi za 100 odst.

Pripominjamo, da se v podrobnostih naš račun vzdrževalnih stroškov s 15. septembrom to pot znatno razlikuje od Benkovega računa vzdrževalnih stroškov z 31. avgustom. Benko računa zlasti pri manufakturi z mnogo večjo podražitvijo. V povprečni ocenitvi porasta draginje pa ni razlika tako velika. Benko računa, da je narasla draginja od avgusta 1939 do 31. avgusta 1940 za 36.28%. Po našem računu bi narasla za rodbino tipa A za 40.5 odst., za rodbino tipa B za 32 odst. Naj bodo indeksni računi pri sedanjih neustaljenih cenah še tako negotovi in odvisni od osnov, po katerih jih sestavljamo, v ilustraciji trenutnega stanja draginje zgornje številke lahko služijo.

Mezde in tekstilci

Pretekli teden je priobčil »Večernik« članek pod naslovom »Tekstilnemu delavstvu so zopet zvišane mezde«. V tem članku ugotavlja pisec, da so se mezde tekstilnega delavstva v enem letu zvišale za 43%. Na koncu zaključuje članek: »Iz povišanja mezd tekstilnemu delavstvu je razvidno, da gre povišanje mezd paralelno z draginjo.« Draginja je narasla za živilske potrebščine po podatkih, ki jih je navedel pisec omenjenega članka, za 100 do 200 odstotkov, cene obleki in obutvi pa so se dvignile za 30 do 40 odstotkov. Dejansko je draginja porasla povprečno za 75 odstotkov, ktere pa pisec omenjenega članka sigurno

ne čuti tako, kakor delavec.

Pretekli ponedeljek je prinesel »Večernik« zopet članek pod naslovom: »Minimalne mezde — nož z dvema reziloma«. V tem članku ugotavlja pisec, da bo povišanje minimalne mezde na din 6 škodovalo našim delavskim slojem. V istem članku zanika pisec trditve, da bi bil naš delavec sposobnejši in bolj izobražen od delavca na jugu naše države. Pri tem ugotavlja, da delavstvo ne bo dobilo nove zaposlitve vsled tako visoke minimalne mezde. Pisec pa pri tem pozablja, da so podjetniki že sedaj pred novim predpisom minimalne mezde zvišali ceno svojim izdelkom za dosti več, kakor so se zvišale cene surovinam in da je ta povečanje že vračunan v izdelkih, ko ni še izšla najnovejša uredba o minimalnih mezdah. Gospod. ki piše take članke, gotovo ne pozna razmer v naši industriji. Slednjič je zapisal pisec celo trditve, da se industrija seli iz Slovenije vsled previsoke minimalne mezde in si išče delovno moč v južnih krajih naše države.

Slovensko delavstvo se zaveda vrednosti svojega dela in prav dobro ve, da za svoje delo ne dobiva tiste plače, ki bi odgovarjala izrabi njegovih telesnih sil. Slovensko delavstvo tudi ve, da je storitev delavstva v drugih pokrajinah mnogo manjša. Minimalna mezda je za slovenske razmere in v razmerju s storitvijo delavstva tako nizka, da v pogledu konkurence z južnimi kraji sploh v poštev ne pride.

HRS v Beogradu

Z namero, da se ustanove enotne delavske strokovne organizacije, je bil v javnosti priobčen tudi predlog, da se območje enotnih organizacij razdeli tako, da bo v hrvatski banovini strokovno organizacijo delavcev predstavljal HRS, v Srbiji Jugoras in v Sloveniji ZSD. V zvezi s tem je bilo tudi predlagano, da Jugoras spremeni svoj naslov v Srbski radnički savez. Temu predlogu je najprej ugovarjal Jugoras, ki je izjavljal, da svojega jugoslovanskega naziva ne bo opustil, ker bi to nasprotovalo njegovi ideologiji. Poleg tega si Jugoras noče vzeti pravice, da organizira delavstvo v vseh banovinah, kjerkoli je jugoslovansko orientirano delavstvo. Sedaj se poroča iz Beograda, da se tudi HRS ne zadovoljuje s hrvatskim teritorijem. Pretekli teden je imel službeni odposlanec HRS-a g. Alojzij Pečnik v Beogradu sestanek z delavci, kjer je bilo sklenjeno, da se HRS-cva organizacija ustanovi tudi v Beogradu. V organizacijo bi pa ne pristopili samo hrvatski delavci, ampak tudi srbski ki so po poročilu »Hrvatskega dnevnika«, »pokazali živo željo, da se združijo s svojimi hrvatskimi tovariši, da skupno izvedejo borbo za boljše življenje«. HRS se je odločil, da ne ostane samo pri organizaciji v Beogradu, ampak da osnuje svoje organizacije v celji Srbiji. Kakor je videti, je misel po enotnih strokovnih delavskih organizacijah z določnim pokrajinskim delokrogom izgubila na svoji aktualnosti, saj gre do organizacije, ki naj bi imele monopol za organiziranje povsem ga pota.

Kolektivna pogodba književcev

Delovno razmerje med društvom književskih mojstrov dravske banovine v Ljubljani in zvezo grafičnih delavcev je ban razširil na vso stroko v vsem območju dravske banovine. Ta kolektivna pogodba velja za obrate: 1. ki izvršujejo le književstvo, 2. ki izvršujejo književska in kartonažna dela in 3. ki izvršujejo usnjato galanterijo obenem s književskimi deli.

Opozorilo

Vsem naročnikom smo priložili položnice, da poravnajo zapadlo naročnino. Prosimo, potrudite se z nakazilom, da olajšate posel upravi, ki zaključuje prvo polletje. One naročnike, ki imajo že poravnano naročnino pa so tudi prejeli položnice, prosimo oproščenje. Še enkrat, poravnajte naročnino!

UPRAVA

Angleško cesarstvo bi radi zrušili

V Berlinu je bila podpisana pogodba o vojaški zvezi Nemčije, Italije in Japonske — Pogodba je naperjena proti angleškemu svetovnemu cesarstvu in proti Zedinjenim državam — Rusija izjavlja, da je bila o pogodbi v naprej poučena — Vojna se širi dalje po svetu

Najvažnejši dogodek preteklega tedna je bil ta, da so se v Berlinu sestali nemški zunanji minister von Ribbentrop, italijanski zunanji minister grof Ciano in japonski veleposlanik Kuruso.

Pretekli petek ob pol 12. uri so v veliki dvorani kancelarske palače v Berlinu podpisali tako imenovani pakt treh velesil.

Svečanemu podpisu je prisostvoval tudi kancelar Hitler. Besedilo pogodbe, s katero je ustvarjena vojaška zveza Nemčije, Italije in Japonske, ima 6 važnih točk, v katerih je naglašeno in sklenjeno tole: Nemčija, Italija in Japonska bodo sodile med seboj na ta način, da bo Japonska priznavala in upoštevala politiko Nemčije in Italije v Evropi. Nemčija in Italija pa priznavata vodstvo Japonske »pri ustvarjanju novega reda v vzhodni Aziji«. Vse tri velesile skupaj prevzemajo obveznosti, da se bodo podpirale z vsemi političnimi, gospodarskimi in vojaškimi sredstvi, ako bi bila katera izmed treh pogodbenic napadena od kake sile, ki zdaj še ni zapletena v evropsko vojno ali v kitajsko-japonski spopad.

Nova pogodba, ki bo vsekakor pomembna za bodoči razvoj svetovne vojne in svetovne politike, je posebno močno odjeknila v Zedinjenih državah.

Vsi večji ameriški dnevniki poudarjajo, da bo nova pogodba imela v Zedinjenih državah samo ta učinek, da bo še bolj zaostriala stališče med Zedinjenimi državami in Japonsko.

Zedinjene države se ne bodo dale odvrniti, da ne bi še nadalje pomagale Angliji z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Za Japonsko pa — pravijo na Angleškem in v Ameriki — je nova pogodba dvomljive vrednosti. Nemčija in Italija ne moreta pomagati Japonski ne z zalogami surovin ne na drug način.

Po podpisu nove pogodbe je začela napestost med Zedinjenimi državami in Japonsko naglo naraščati in vse to so predznamenja razširjenja svetovne vojne. Prvi odgovor Zedinjenih držav na novo pogodbo je bil ta, da so zabranile izvoz starega železa na Japonsko. Poslej bodo Zedinjene države bolj in bolj omejevale izvoz na Japonsko, s čimer bo ta močno prizadeta, ker bo drugod težko dobiti nadomestila. Po nekaterih poročilih iz Londona

snujeta Anglija in Amerika velik načrt o bodočem sodelovanju.

Anglija bo prejela iz Amerike velikanska borbena letala, ki se imenujejo »leteče trdnjave«, s katerimi bi Anglija lahko obvladala zračni prostor nad vso Nemčijo. Nadalje bo Amerika še v večjem številu dobavljala Angliji druga najmodernejša letala in podmornice ter ji nudila neposredno pomoč na Tihem oceanu in Daljnem vzhodu. Zedinjene države naj bi za to dobile oporišča na Daljnem vzhodu v Avstraliji, predvsem pa v Singapuru, ki je najvažnejša trdnjava z velikim pristaniščem na robu Indije.

Ob novi pogodbi treb velesil je mnogo ugibanja, kaj pravi k temu Sovjetska Rusija.

Moskovski radio je samo kratko in suho poročal, da je bila nova nemško-italijansko-japonska pogodba v Berlinu podpisana. Uradnega pojasnila o stališču Rusije pa noče biti. Zadnji čas se zlasti Amerika prizadeva, da bi zboljševala svoje stike z Rusijo. V ameriških diplomatskih krogih sodijo, da je bila sovjetska vlada sicer v naprej obveščena o sklenitvi berlinskega pakta, vendar je značilen molk, s katerim spremlja sovjetski tisk ta važni dogodek. Iz Berlina pa venomer

poudarjajo, da se z novo pogodbo niso v ničemer spremenili odnošaji Nemčije, Italije in Japonske do Rusije, nasprotno: da bi utegnla nova pogodba celo služiti izboljšanju stikov med Japonsko in Sovjetsko Rusijo.

Vzporedno z velikimi političnimi pogajanjimi se nadaljujejo medsebojni spopadi

Ob nastopu slabega jesenskega vremena spet ni bilo nemškega vpada v Anglijo, pač pa se vse zadnje dni nadaljujejo letalski napadi. Pozornost je zbudila izjava angleškega poslanca Elliota, ki je na nekem shodu v Angliji povedal, da je bilo v preteklih dveh mesecih vsakih 42 minut sestreljeno po eno nemško letalo. Angleži pa morajo svojo obrambo tako ojačiti, da bo mogoče vsakih 20 minut sestreliti po eno nemško letalo, ker zdaj lahko Nemci svoje izgube v letalih še nadomestijo.

Na vseh bojiščih se nadaljujejo predvsem letalske bitke.

Noč za nočjo spet Nemci s sto in sto bombniki napadajo London. Angleži pa vračajo milo za drago in napadajo Berlin. Ena kakor druga poročila pravijo, da so napadi jako uspešni. Tudi v Afriki se nadaljujejo medsebojni letalski napadi med Angleži in Italijani.

S porazom pa se je končal napad francoskega, Angležem zvestega generala de Gaullea.

Angleške zračne in pomorske sile, ki so dva dni napadale Dakar, so morale odpluti izpred dakarske trdnjave, ker je bil odpor francoske posadke v trdnjavi premočan. General de Gaulle je potem preko angleških radijskih postaj razglasil, da je sam dal ukaz za umik, ker ni maral prelivati bratske krvi. Nekateri sodijo, da so bili Nemci in Italijani pravočasno obveščeni, kaj pripravlja general de Gaulle, zato so lahko poskrbeli, da je bil napad odbit. Za povračilo so nato še francoska letala napadla angleško trdnjavo Gibraltar. Napada, ki je trajal dve in pol ure, se je udeležilo čez 100 francoskih letal, ki so vrгла čez 300 bomb. Precejšnja škoda je bila prizadeta javnim in zasebnim poslopljem, ranjenih pa je bilo okoli 100 ljudi, od katerih so nekateri umrli v bolnišnici.

Španski zunanji minister Serano Sunner je iz Berlina odpotoval v Rim.

Tudi tam so ga pristrčno sprejeli, tembolj, ker je bil že v Berlinu, kakor poročajo italijanski listi, izdelan nemško-italijansko-španski načrt glede bodočnosti Gibraltara, ki je najvažnejša angleška trdnjava na robu Španije, trdnjava, ki nadzoruje pot z Atlantskega oceana v Sredozemsko morje in obratno.

Kar se naše sosesčine tiče, naj predvsem omenimo nekatere važne preureditve v Rumuniji.

Na vseh področjih je uveden tako imenovani totalitarni red, kakršnega imajo v Nemčiji in Italiji. Preurejevalec je general Antonescu. Rumunija je zdaj, kakor sama pravi, narodna legionarska država, ki bo pravilno delila med vse slove pravice in dolžnosti. Izvršene so bile že številne preiskave pri velikih podjetjih. Na varno so spravili že celo vrsto veljakov, ki so doslej vedrili in oblačili po Rumuniji. Židom so začeli stopati na prste. Naši odnošaji do Rumunije so neizpremenjeni, prijateljski.

Z Grčijo smo poglobili gospodarsko sodelovanje.

Zadnje čase se je mudil v Grčiji naš trgovinski minister dr. Ivan Andres. Sestal se je z grškim trgovinskim ministrom Arvantisom in sta sklenila, da se ustanovi grško-jugoslovenski gospodarski odbor, ki naj po-

Zrebanje I. razreda
41. kola Državne
razredne loterije

11. oktobra 1940

42.000
dobitkov
in 7 premij
v znesku okrog

65.000.000 din

Dobitki po:

2.000.000.—	300.000.—
1.000.000.—	200.000.—
500.000.—	100.000.—

i. t. d.

Cena srečkam:

1/1 srečka din 200	1/2 srečke din 100	1/4 srečke din 50
-----------------------	-----------------------	----------------------

Strogo solidno poslovanje!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE
RAZREDNE LOTERIJE

A. Rein i drug

Ulica 15 - ZAGREB - Gajeva 7

DVA KRAT

V TEKU ENEGA LETA (38. in 40.
kolo) so dobile največje premije

din 2.000.000.—

(dva milijona dinarjev)

srečke, prodane iz NASE kolekture
in to številke 91760 in 44848.

skrbi za čim boljše stike med obema sosedama. Novi gospodarski odbor se bo sestel k prvi seji proti koncu oktobra v Atenah. Povečal se bo zlasti izvoz naše živine v Grčijo.

V naši državi pa smo imeli zadnje dni na obisku madžarskega kmetijskega ministra grofa Telekija.

Vrnil je obisk našemu kmetijskemu ministru dr. Čubriloviću, ki se je nedavno mudil na Madžarskem. Minister Teleki je bil v Beogradu toplo sprejet. Obiskal je tudi veliko kmetijsko razstavo v Nišu in je prireditel zelo pohvalil. S predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem, ki ima vilo v kopališču blizu Niša se je madžarski kmetijski minister dalje časa posvetoval in je upati, da bodo vedno pristržnejši stiki med Madžarsko in Jugoslavijo rodili še ugodne posledice.

O stališču Sovjetske Rusije do berlinske pogodbe

je pretekli ponedeljek objavil veliki moskovski dnevnik »Pravda« uvodnik, v katerem je pojasnil, da pogodba v ničemer ni presenetila Sovjetske Rusije, ker je ta bila od nemške vlade v naprej poučena, kaj se bo sklenilo. Sovjetska Rusija sodi, da pomeni nova pogodba novo obdobje svetovne vojne. Če se je svetovna vojna do zadnjega časa omejevala na Evropo in na Severno Afriko, na vzhodu pa na Kitajsko, potem je treba vedeti, da se bo svetovna vojna zdaj le še poostriala in da se bo njeno območje le še razširilo. Ni dvoma, pravijo Rusi, da je nova pogodba treh sil pospešilo predvsem to, da je Anglija vedno bolj zvezana z Zedinjenimi državami.

V naši domači politiki je zaenkrat precejšnje zatišje,

pričakovati pa je, da se bo tudi naše notranje politično življenje na jesen poživilo, kakor je to običajno. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle se je prejšnji četrtek vrnil z Brda na Gorenj-

skem v Beograd. Bivši hrvatski poslanci in senatorji so pretekli teden imeli daljša posvetovanja v Zagrebu. Posvetovali so se za zaprtimi vrati. Ali, kakor je na koncu posvetovanj povedal njihov vodja, podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, so obravnavali vsa važna življenjska vprašanja v naši državi, še zlasti pa, kako bi se ljudstvu najbolj pomagalo in kako naj bi se v letošnji zimi čim bolje uredila prehrana, da ne bo v Jugoslaviji nihče stradal. Ob spretni organizaciji in odločnih ukrepih vlade bo to kljub slabim letini prav mogoče doseči.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na živinskem sejmu v Kranju so bile naslednje cene: voli I. po 9, II. po 7.50, III. po 6.50, telice I. II. 7.50, III. 6.50, krave I. 8.25, II. 7, III. 5.57, teleta I. 9, II. 8 din za kilogram žive teže. V Ljubljani: voli I. po 8.50 do 9, II. po 8 do 8.50, III. po 7 do 7.50, telice I. 8.50 do 9, II. 8 do 8.50, III. 7 do 7.50, krave I. po 7.50 do 8, II. 6 do 7, III. 5 do 6, teleta I. 8 do 9, II. 8 din. Na sejmu v Gradacu v Beli Krajini so se prodajala teleta po 8 do 10, voli po 7.50 do 8.50, junci po 7 do 8, krave po 5 do 7 in jalova goveja živina po 5 do 7 din za kilogram žive teže. Na živinskem sejmu na Vinici v Beli Krajini so bile naslednje cene: klavni voli po 6.50 do 8.25, delovni voli po 6.50 do 8.25, teleta po 6 do 7, junci po 6.75 do 8.50, krave I. po 6 do 8, II. po 5.75 do 8.25, III. po 3 do 6.75 in jalova živina po 5.75 do 6.50 za kilogram žive teže. Na mariborskem sejmu so bili debeli voli po 7.50 do 9, poldebeli po 6 do 7.50, plemenski bikli po 7 do 9, bikli za klanje po 5.50 do 7.25, klavne krave debele po 6 do 8, plemenske krave po 5.50 do 7,

krave klobasarice po 4.50 do 5.50, molzne krave po 6 do 8, breje krave po 5.50 do 7, mlada goved po 6.75 do 8, teleta po 7 do 9.50 din.

KONJI. Na sejmu v Ljubljani so bili konji in kobile po 500 do 6.000 din, žrebeta po 500 do 1.200 din.

SVINJE. Na mariborskem svinjskem sejmu preteklo soboto so bili mladi prašiči 5 do 6 tednov stari po 80 do 130 din, 7 do 9 tednov po 135 do 180, 3 do 4 mesece 210 do 350 din, 5 do 7 mesecev po 380 do 540 din, od 8 do 10 mesecev po 550 do 750 din, eno leto stari po 780 do 1050 din, mladi prašiči za zakol po 10 do 13 din kg žive teže, mrtve teže po 14 do 18.50 din. Na svinjskem sejmu v Ptujju so bili prasci od 6 do 12 tednov stari po 100 do 200 din, pršutarji za kg žive teže po 10.50 do 11, debele svinje po 11.50 do 12, plemenske po 10.50 din.

KRMA. V Celju: seno 1 do 1.50 din kg, slama 0.55 din, v Kranju: lucerna za krmo 1.50 do 1.70, seno 1.50 do 1.70, slama 0.75, v Ljubljani: seno 0.95 do 1.30, slama 0.60, na Jesenicah: sladko seno 1, pšenična slama 0.70 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani goveje 14 do 18, telečje 22, svinjske 4 do 6 din za kg, v Kranju: goveje 19 do 21, telečje 24, svinjske 6 do 8 din za kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 32 do 36, oprana 40 do 44 din kg.

ZABELA. V Ljubljani: sveža slanina 23, svinjska mast 25 din, v Kranju: slanina 22 do 24, svinjska mast 26, na Jesenicah: sveža slanina 20 do 22, prekajena 24, svinjska mast 24 din.

JAJCA. V Ljubljani 1.25 din komad, v Kranju 1.25 do 1.40, v Celju 1.25, na Jesenicah 1 din.

KROMPIR. V Ljubljani 1.50 do 2 din, v Kranju 1.50 do 2 din, v Celju 1 do 2 din, na Jesenicah 1.50 do 2 din.

MED. V Ljubljani: čisti med 30, v Kranju 24 do 26 din kg.

MLEČNI IZDELKI. V Ljubljani sirovo maslo 32 do 40 din kg, mleko 2.25 do 2.50 liter, v Kranju sirovo maslo 40 do 44, mleko 2.25 do 2.50, v Celju sirovo maslo 32 do 40, mleko 2.50, na Jesenicah mleko 2.50 din liter.

MOKA. V Ljubljani: pšenična 7 do 9, koruzna 3.50, ajdova 5.50, v Kranju ržena 7.50, koruzna 6, ajdova 7.50 do 10, v Celju pšenična 4.75 do 9, koruzna 4.50 do 5, ajdova 6, ržena 5 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 1. oktobra (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 180.15 do 181.35 (220.32 do 223.52) din;

1 ameriški dolar: za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank: za 10.16 do 10.26 (za 12.55 do 12.65) din.

Nemške klirinške marke so dne 30. septembra poslednjič notirale na naših borzah 14.70 do 14.90 din. S 1. oktobrom je bil določen novi tečaj klirinške marke 17.82 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 437 do 439 din, v Beogradu pa 437 din.

Drobne vesti

— Uradno določevanje najvišjih cen drv.

Pred dvema mesecema je urad za nadzorstvo cen predpisal najvišje cene drv na področju vse države, potem ko je enako bilo storjeno za področje banovine Hrvatske. A preteklo sredo je predpisal urad za nadzorstvo cen v Beogradu nove cene drv za večino države, razen za banovino Hrvatsko, Slovenijo, var-darsko in zetsko banovino. Najvišja cena prvovrstnih bukovih drv je določena na 116, II. vrste na 106, III. na 93 din za kub meter. V naši banovini bo odredila najvišjo možno prodajno ceno drv banska uprava po razme-rah v naši banovini.

— Pred novimi omejitvami motornega prometa. Iz Beograda poročajo, da je v trgovinskem ministristvu pripravljena uredba o omejitvi uporabe zasebnih motornih vozil, ki bo v nekaj dneh objavljena. Nove omejitve utemeljujejo s tem, da so na eni strani potrebne zaradi tega, ker nam pomanjkanje surovin za izdelavo gum za avtomobile narekuje štednjo z gumami, na drugi strani pa je pričakovati, da bodo pozimi težkoče pri dovozu nafte iz Rumunije in moramo vrhu tega štediti z devizami. Po načrtu omenjene uredbe bo omejena uporaba zasebnih motornih vozil v okolišju 20 km od kraja, kjer stanuje lastnik vozila. Omejena bo tudi uporaba motornih vozil v nedeljah in praznikih. Od teh omejitev pa bodo izvzeta motorna vozila zdravnikov, živinozdravnikov, javnih ustanov. Prav tako ne bodo nove omejitve veljale za avtobuse. Za tovrstne avtomobile pa bodo izdani posebni predpisi.

Kupuj domače blago!

F. Gobey:

12

Umor na plesu

»Dragi stric,« je odločno dejal Gaston, »nikoli ne bom pozabil vaše dobrote. Toda če ne bom mogel vzeti gospodične Lesterelove, ne bom vzel nobene druge.«

»Dovolj,« je zavzdihnil sodnik. »Vidim, da morem računati samo nase. Naj bo po tvoji volji... Praviš, da mi boš dokazal nedolžnost gospodične Lesterelove? Če bi mi bilo mogoče, bi ti pri tem rad pomagal. Če se ti kaj posreči, bom rad spremenil svoje prepričanje v korist gospodične. Nič se ne bom upiral, če boš tudi ti poskusil kakšno preiskavo v njeno korist. Ni potrebno, da bi mi ti sporočal svoje uspehe v preiskavi. Toda v primeru, da se bo kaj obrnilo v korist tvoje varovanke, te bom o tem takoj obvestil. Dan, ko bom lahko podpisal ukaz, naj se preiskava proti njej ustavi, bo najlepši dan mojega življenja. V tej najini borbi ti iz srca želim, da bi bil ti zmagovalec!«

Gastona so te besede močno ganile in stisnil je stricu roko.

»Pristanem na vaše pogoje. Samo nekaj vas prosim. Ali bom smel njo obiskati?«

»Prve dni ti tega ne morem dovoliti. Šele ko bo zaslíševanja konec, ti bom lahko dovolil, da se z njo pomeniš. Ne obljubljam ti pa ničesar.«

»Dobro. Takoj pojdem na delo.«

»Kam?«

»Na pomoč vaši bodoči nečakinji.«

Gaston je vzel klobuk in skoraj zbežal skozi vrata. Stric ga ni niti poskušal zadržati.

Gaston je računl na sodelovanje svojega prijatelja Nointela in gospe Cambryjeve. Skočil je na voz in se odpeljal v ulico d'Anjou.

Nointela je dobil doma. Upokojeni stotnik je sedel v udobnem naslanjaču in kadil smotko.

»Pričakoval sem te,« je dejal Nointel, ko ga je zagledal.

»Zakaj?«

»Ker se je nocoj na plesu v operi marsikaj zgodilo. Uboga Julija! Nisem je spoštoval, a hudo mi je za njo. Menda se še nikoli ni zgodilo, da bi bila žena njene vrste umorjena v operi!«

»Ali mar tudi veš, kako se bo zadeva razvijala?«

»Kako bi se razvijala? Najprej bo Julijin pogreb, potem pa dražba njenega premoženja, zlasti pohištva in dragocenih slik. Na dražbi se bo zbralo pol Pariza, na pogrebu pa najbrže bo niti dvajset ljudi. Takšen je zdaj svet.«

»Ne gre za to. Vprašam te, ali si slišal, da so zaprli...«

»Zločinko, ki je umorila Orcivalovo? Da, slišal sem, da je to neka učiteljica petja, ne, neka pevka, ki je pela po koncertih... Kaj pa je tebi, Gaston?... Ves bled si...«

»Poslušaj, prijatelj,« je zmedeno odvrnil Gaston. »Ta pevka je Berta Lesterelova!«

»Ali jo poznaš? Ali ni to tista, ki je pela na koncertih markize Barancosove?«

»Da, ona, in vedi, da jo ljubim in da bo moja žena, naj se zgodi karkoli!«

Nointel je debelo pogledal.

»Ali si znorel? Ali se norčuješ?«

»Ne eno ne drugo. To dekle ljubim... Zaradi nje sem se razšel za Julijo.«

Stotnik si je obrisal čelo.

»Gaston, tako se mi zdi, kakor bi me bil nekdo udaril s kamnom po glavi... Smolo imaš... hudo mi je... Pomilujem te.«

»Ne pomiluj me, ampak pametno mi zdaj svetuj!«

»Na razpolago sem ti, toda ne vem, kako naj ti pomagam. Tvoj stric...«

»On je prepričan da je kriva.«

»In ti, da je nedolžna?«

»Prisegam, da je. Ali mi hočeš pomagati?«

»Rad. Ali je v zaporu?«

»Pred dobro uro so jo odvedli tja.«

»To je nerodno... Ali si stricu priznal, da jo ljubiš?«

»Da.«

»In kaj je rekel?«

»Rekel je, da se zgode primeri, ko zunanji znaki zavedejo pravico v zmotu.«

»Napravititi hočeš torej posebno preiskavo, da dokažeš sodišču njeno nedolžnost?«

»Uganil si.«

»In računaš na mojo pomoč?«

»Ali sem se mar zmotil?«

»Nisi se, dragi moj. Toda jaz sem precej nesposoben za takšne kriminalne zadeve. Res imam nekaj pameti in si mislim, da poznam ljudi. V tem oziru ti bom lahko pomagal. Toda ker o zadevi ne vem prav ničesar, mi moraš vse natanko razložiti in ne smeš tajiti niti najmanjše malenkosti v svojih odnošajih z gospodično Lesterelovo.«

Nevtralnost zahteva

velike žrtve

Poleg vseh drugih nadlog, ki pretresajo svet, je letos odrekla tudi letina in je pridelek mnogo bolj skop kakor druga leta. Pri tem pa je naš izvoz, na katerega smo vezani po gospodarskih pogodbah, zelo velik. In tako ni čudno, da se je v marsičem pričelo javljati pomanjkanje. Vojskujoče se države potrebujejo mnogo živil, prehranjevati je treba velike vojske na kopnem in na morju, po mestih, taboriščih in trdnjavah. Milijoni ljudi so v vojaških suknhah in vse te milijone je treba dnevno oskrbovati s prehrano. Vojskujoče se države, zlasti v današnjih razmerah, ko ne more iz Amerike priti v Evropo niti zrno pšenice, iščejo živil tam, kjerkoli je kaj dobiti. In tako morajo nevtralne države izpolnjevati do pike natančno vse tisto, na kar so po pogodbah obvezane.

O naši nevtralnosti je pretekli teden razpravljalo službeno glasilo vladne stranke JRZ »Samouprava«, ki je zapisala med drugim: »Nevtralnost zahteva danes izredne gospodarske žrtve vseh vrst ter priteguje vso duševno in gmotno silo nevtralnih držav. Jugoslavija prenaša vse te žrtve z vzvišenim mirom. Vzdržala je preizkušnjo svoje notranje sile v globokem prepričanju, da je s tem samo pridobila. Pripravljena je tudi na nadaljnje žrtve, na nadaljnje zoževanje svojih gospodarskih koristi in na vse one omejitve v potrebščinah, ki jih je vojna zapovedala vsem po njej prizadetim državam.« To se pravi: za ceno miru bomo morali žrtvovati še mnogo, mnogo...

Kakšna je naša zunanja politika, kako se zadržuje Jugoslavija nasproti vojskujočim se državam? O tem je glavno glasilo dr. Vladimira Mačka »Hrvatski dnevnik«, objavilo te

dni zanimiv članek, v katerem smo čitali naslednje važne stavke: »Po sporazumu od 26. avgusta lani vodijo Hrvati skupno zunanjo politiko s Srbi in ta politika je imela in ima za glavni cilj zagotovitev miru v tem delu Evrope. Ko je Italija stopila v vojno, je Mussolini izjavil, da Italija ne bo napadla Jugoslavije, dokler bo ta nevtralna. Enako zagotovilo je dobila Jugoslavija ponovno od Nemčije. Ta zagotovila so imela namen, da zavrnejo tujo gonjo, ki je skušala izzvati razne bojzani med prebivalstvom Jugoslavije. Niti Nemčija, niti Italija, ki poudarjata svoj narodni značaj, nimata nobenih poželenj na škodo Jugoslavije. Splošno je znano miroljubno zadržanje vseh sestavnih delov Jugoslavije, ki poznajo samo eno črto v zunanji politiki: Čuvanje celote svoje narodne države in svobodno življenje na tem prostoru!«

Različna zagotovila nas seveda ne smejo uspavati kakor nas tudi različna gonja in prišepetavanje ne sme napraviti malodušne. Zavedajmo se, da smo na svojih tleh svoji gospodarji in da bomo svobodni le toliko časa, dokler bomo imeli Jugoslavijo. Samo v svobodi je življenje, vse drugo je hiranje in pogin. Prekrasno pobudo svojim krščanskim vernikom je dal patriarh srbske pravoslavne cerkve Gavrilo, ki je zadnje tedne potoval po Bosni, Hercegovini in Črni gori. V Podgorici je rekel: »Tudi mi moramo biti pripravljeni spričo strašne nevihte, ki trese Evropo. Ako bi se, kar Bog ne daj, nekega dne stresla nevihta tudi na nas, moramo biti pripravljeni, da se ji upremo in da nas ne stre. Biti moramo dostojni sinovi onih milijonov, ki so umirali za našo zedinjeno domovino Jugoslavijo!«

Dobički in izgube

Mnogo dobrot gre iz naše države! Kolikšen je naš izvoz, bomo najbolje spredvideli, če si ogledamo poslovanje Privilegirane izvozne družbe, ki se kratko imenuje »Prizad«. Pretekli onedeljo je imela ta družba v Beogradu občini zbor, na katerem so spremenili pravila v tem smislu, da se bo Prizad bavil tudi z uvoznimi kupčijami. Zaradi tega je tudi spremenjen naziv firme, ki se bo odselej glasila: Privilegirana izvozna in uvozna d. d. kraljevine Jugoslavije. Iz letnega poročila, ki ga je izdala družba za leto 1939-40, to je za čas od 1. julija lanskega leta do 30. junija t. l., posnemamo naslednje zanimive podrobnosti:

Prizad je v letu 1939-40 odkupil od proizvajalcev vsega 35.715 vagonov pšenice in je za to pšenico plačal 604.2 milijona din. Od kupljene količine je Prizad izvozil v inozemstvo 24.515 vagonov, doma je prodal 10.239 vagonov, ob koncu junija pa je znašala rezerva 8757 vagonov. Za prodano pšenico je Prizad izkupil 516.7 milijona din, vrednost zaloge pa je znašala 30. junija 20.7 milijona din, kar da skupaj 534.4 milijona din. Ker pa je Prizad plačal pri nakupu za pšenico 604.2 milijona din, je torej pri pšenici izgubil 66.7 milijona din. Ta izguba se mora nanašati izključno na izvozne posle, kajti na domačem trgu je Prizad pričel prodajati pšenico šele tedaj, ko je cena že izredno narasla. Zato mora biti pri izvozu izguba še znatno večja.

Tudi pri koruzi, fižolu in oljaricah je imel Prizad izgubo.

Vrhu tega je Prizad v letu 1939-40 kupil 1955 vagonov koruze, za katero je plačal 31.2 milijona, vnovčil pa je to koruzo za 31. milijonov din, tako da je imel tudi pri koruzi izgubo v višini 0.2 milijona din.

Pri kupčiji s fižolom je imel Prizad 2 milijona din izgube. Fižola je kupil 60 vagonov v vrednosti 3.1 milijona din, prodal pa ga je 59 vagonov za 1.1 milijona din.

izvozne družbe

Nadalje je Prizad kupil 267 vagonov oljnatih repice za 7.2 milijona din, prodal pa je 251 vagonov za 7.1 milijona din. V poslovanju se je pokazal primanjkljaj v višini 16 vagonov, tako da je imel Prizad pri oljnati repici 0.1 milijona din izgube. Sončničnega semena je Prizad kupil 350 vagonov za 7.2 milijona din, isto količino pa je prodal za 7.4 milijona din, tako da je pri tem poslu zaslužil 0.2 milijona din. Kupčije z lanenim semenom so bile zaključene z izgubo 16.000 din.

Pri sadju je Prizad zaslužil 65 milijonov din.

Letno poročilo nadalje navaja, da je Prizad lani odkupil 4156 vagonov češpelj v vrednosti 116.2 milijona din. Vrednost prodaje in zalog pa znaša 180 milijonov. Iz tega sledi, da je pri češpljah zaslužil 63.8 milijona. Pri meži je vrhu tega zabeležil dobiček v višini 0.6 milijona din in pri raznem drugem sadju dobiček v višini 0.4 milijona din. Tako je znašal celotni zaslužek pri sadju 65 milijonov din. Slednjič je Prizad lani kupil 114 ni vrednosti 8.2 milijona din. vagonov žganja in 75 vagonov vina v skup-

SITNOSTI

Mati je svoji enajstletni hčerkici obzirno razkrila skrivnosti stvarstva in rojstva. Drugi dan pride hčerkica šele ob eni iz šole — namestu ob dvanajstih. Mati jo vsa v skrbeh vpraša, kje je tako dolgo hodila.

»Veš«, je povedala Micika, »vse deklice sem vprašala, kako so prišle na svet. Nekatere je prinesel Božiček, druge pa štorcklja. Takšnih nepotrebnih sitnosti, kakor ti z mano, ni imela nobena druga mamica.«

DOBER RAČUNAR

Učitelj: »Koliko je tri manj tri?«
Mihec molči.
Učitelj: »No, če imaš na krožniku tri koščke mesa in vse tri pojješ — kaj ti ostane?«
Mihec: »Krompir.«

Ženski vestnik

Praktični nasveti

Kako vlagamo gobe

Bliža se zima, v kateri nam bo dobrodošel sleherni prihranek v hrani. Ničesar ne smemo pustiti neizkoriščenega, karkoli nam ponudi priroda, ki letos itak ni bila preveč darežljiva. Nikakor ni res, da kmečke gospodinje ne bi smele ali znale ustvarjati podobnih prihrankov, kakršne si napravljajo mestne gospodinje. Podamo vam nekaj čisto preprostih napotkov, kako si lahko za zimo shranite gobe in brusnice, za katerih vlaganje je zdaj pravi čas.

Gobe vložimo takole: majhne jurčke dobro očistimo, lahko pa vzamemo tudi večje gobe, vendar mora biti vsaka goba za vlaganje zdrava in trda. Pri večjih gobah odrežemo steblo, ga prekoljemo čez polovico, pri klobuku pa odstranimo spodnje meso, če je že rumeno. Če je pa spodnje meso lepo trdo in belo, lahko ostane. Nato gobe dobro operemo in jih v vreli, precej slani vodi prekuhamo približno 10 minut, ne delj; nato jih stresemo na rešeto in pustimo, da se dobro odtečejo.

Medtem ko se gobe ocejajo, vzamemo vinskega kisa in ga prevremo, vanj denemo nekoliko celega popra, muškatočvega cveta in lovorov listič. V kis damo ocejene gobe in pustimo, da še nekoliko prevrejo, nakar jih pustimo v kislu ohladiti. Mrzle gobe nadevamo v kozarce, nakar jim prilijemo kis, v katerem so poprej prevrele. Kisa naj bo toliko, da so gobe v kozarcu dobro pokrite. Nazadnje nalijemo v steklenico za prst visoko namiznega olja in zavežemo kozarce s pergamentnim papirjem ali mehurjem. Tako vložene gobe so zelo okusne in se držijo preko zime, pa tudi še čez poletje. Služijo nam zlasti kot okusna priloga k prekajeni svinjini.

Brusnice

so priljubljena poslastica. Vlaganje brusnic je kaj preprosto: brusnice dobro preberemo, odstranimo nezrele ali gnile jagode, lističe od stebelca itd. Nato jih dobro operemo v sveži, mrzli vodi. Nato jih damo v dobro položeno kozico in primešamo na kg brusnic pol kg sladkorne sipe. Lahko pa tudi sladkor poprej raztopimo in sicer tako, da polijemo pol kg sladkorja s četrt litra vode in ga kuhamo toliko časa, da se sladkor potegne, pene pobiramo, nakar pridenemo brusnice. Da nam ostanejo jagode cele, jih ne smemo preveč mešati, v kolikor pa je potrebno, moramo to prav previdno delati. Ko zavro, je treba kozico rahlo stresti, da pridejo spodnje jagode na površje. Nato jih postavimo kraj štedilnika, da pokrite počasi vro. Ko so prozorne, nadevamo še vroče v kozarce in ko so popolnoma ohlajene, povežemo kozarce s pergamentnim papirjem ali pa z mehurjem.

Shranjujte sadje

Glede na slabo letino in še prav posebno na mali pridelek sadja skušajmo ohraniti vse, karkoli pride v korist splošne prehrane. Škoda za vsako jabolko, če zgine ali se prekuha v žganje. Kako prav nam bo vse prišlo, kar spravimo za pozneje! In če shranimo kaj več kakor za lastno potrebo, se bo lahko prav dobro prodalo. Slednjič pa še malo pomislimo na one reveže, ki jih ni malo pri nas. Kako zadovoljni bi bili, ako bi smeli pobrati, kar pustijo nekateri v sadovnjakih propasti. Hvale vredno je, da imamo zdaj na deželi že lepo število sušilnic, ki omogočajo sušenje sadja. Poleg krljev se more spraviti sadje v obliko mezge, pekmeza oziroma povidle. Dobra povidla se pripravi na naslednji način:

Jabolka operemo, nakar jih razrežemo na manjše kose. Pri tem je priporočljivo odstraniti peclje in pečke. Damo kuhati v kozico ali lonec, ki pa ne sme biti okrušen. Kuha naj se polagoma, ves čas je treba mešati. Ko je sadje mehko, ga zmečkamo in pregnetemo na redkem situ. Postavimo še nekaj časa na to-

Iz naših delavskih krajev

Kranj

V »Jugobruni« je delavstvo zelo prizadeto zaradi skrajšanja delovnega časa. V tkalnici in predilnici delajo izmenoma po en teden. V tiskarni in ostalih oddelkih se obratuje 4 dni v tednu. Vodstvo tovarne se sicer sklicuje na pomanjkanje bombažnih surovin, a je značilno, da ima tovarna v zalogi preko 300.000 kg bombaža, vendar pa istega ne sme predelavati. Zaupniški odbor se je obrnil na vsa merodajna mesta s prošnjo, da se dovoli predelava bombaža, a vse je ostalo na mrtvi točki. 14. septembra t. l. je zaupniški odbor ponovno interveniral pri g. banu, ki pa je svetoval deputacijo v Beograd. Prizadetemu ministrstvu je deputacija izročila spomenico, v kateri zahteva takojšnjo predelavo bombaža. Odgovora do danes nismo še prejeli in bi morala merodajna mesta malo hitreje reševati vprašanje, ki tako globoko sega v naš težki in obupni položaj.

Izvršena je bila intervencija pri g. ravnatelju »Jugobruni«. Zaupniški odbor je razpravljal z g. ravnateljem o delovnem času, nameščencih, upokojenicah, o prehrani delavstva, kurjavi in zlasti o govoricah, da se bo industrija izselila drugam. O preselitvi »Jugobruni« se je po časopisih veliko pisalo in da bo bolj držalo, se je oglašil še radio. Končno pa ni nič čudnega, ako pride v svet kakšno neresnično poročilo, ker danes laže vsak, kdor more, samo da resnica ne pride na dan. Tudi g. ravnatelj tovarne »Jugobruni« je govorico o preselitvi odločno zanikal in povedal, da izvira govorica iz same konkurence. Pri tej priliki smo opozorili g. ravnatelja, da naj bi imel v teh izrednih časih nekoliko več socialnih ozirov do svojega delavstva, ki trpi pomanjkanje in je naravnost v obupnem položaju. Vodstvo tovarne »Jugobruni« naj si vzame za zgled neko malo tovarno, ki je začela šele pred nekaj leti obratovati in plačuje delavstvu ob »praznovanju« povprečno po 25 dnevno. G. ravnatelj se je sicer izrazil, da je zato še vedno čas za kakšne eventualne prispevke za tiste čase, ko se ne bo delalo. Zaupniški odbor pa je mnenja, da je tisti čas že tukaj, ravno tako tudi izredne razmere za delavstvo.

Delavci in delavke, tako kot teče čas, tako nam teče tudi voda v grlo. Odprite oči in pogledajte, kje je vaše mesto, v današnjih časih moramo biti složni in enotni, da bomo lahko ramo ob ramo zahtevali naše pravice do boljše bodočnosti.

Maribor

V nedeljo 6. oktobra t. l. se vrši ob pol 9. uri dopoldne v veliki dvorani restavracije »Novi svet« v Jurčičevi ulici podružnični redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročila predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornega odbora; 3. poročilo delegata iz Ljubljane; 4. volitev podružničnega odbora; 5. slučajnosti.

Vse tovarišice in tovariše vabimo, da se občnega zbora udeležijo v čim večjem številu.

Podružnica je ustanovila mladinski odsek in ga razdelila na več pododsekov, kakor: tamburaški, dramatski, šahovski itd. Posebno važen pa je nanovo ustanovljeni vajeniški odsek, ki ima namen pomagati vajencem z raznimi nasveti, s predavanji ter jim tako omogočiti širšo izobrazbo in dati možnost sodelovanja na strokovnem in kulturnem polju.

OKROŽNI ODBOR NSZ, Maribor

Mariborsko okrožje NSZ je sklicalo za nedeljo 13. oktobra v Prevaljah sejo tega odbora. Seja se bo vršila ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Lahotnika s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnje redne seje, 2. poročilo predsednikov podružnic, 3. zimsko kulturno in splošno delovanje, 4. samostojni predlogi, 5. slučajnosti.

Seje se bo udeležil tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. Vse podružnice mariborskega okrožja prosimo, da se po svojih zastopnikih udeležijo te seje, saj bo seja zelo važna zaradi težkega položaja delavstva in bližajočega se delegatskega zbora, za katerega bo moralo mariborsko okrožje napraviti posebne predloge.

Medvode

Delavstvo papirnice Vevče, Goričane, Medvode je stavilo podjetju zahtevo za zvišanje mezd zaradi pónovnega naglega porasta draginje. Ker pa stoji podjetje na odklonilnem stališču, so vse štiri strokovne organizacije, in to centrale, vložile kr. banski upravi dravske banovine — Inspekciji dela v Ljubljani posebno vlogo v smislu čl. 15 odst. II. uredbe o poravnavanju in razsodništvu itd. Upamo, da bo čim prej prišlo do poravnalnega postopka, kjer se bo rešilo tudi to pereče vprašanje papirniškega delavstva.

Domžale

V nedeljo 29. septembra t. l. se je vršila v Sokolskem domu v Domžalah širša seja podružnice NSZ, kateri je prisostvoval tudi zastopnik centrale. Na tej seji se je razpravljalo o perečem vprašanju delavstva v Domžalah, ki je hudo prizadeto po naglem porastu draginje, dočim se je ugotovilo, da se meзде niso prilagojevale temu porastu draginje.

Ugotovilo se je, da je delavstvo vsemu temu položaju največ krivo samo, ker je premalo zavedno, saj se ne zanima za svojo strokovno organizacijo in je večina domžalskega delavstva izven organizacij. Delavstvo pa je spredvidelo, da je baš v sedanjih časih organizacija nujno potrebna, saj so na dnevnem redu vprašanja, ki jih more pozitivno rešiti edino zastopstvo močne strokovne organizacije. Zato je delavstvo obljubilo, da bo storilo vse, da pristopijo tudi ostali delavci v organizacijo. Organizacija pa bo že sedaj izdelala predlog za kolektivno pogodbo in zvišanje mezd za Medičevo tovarno in tovarno škroba ter tudi za ostala podjetja v Domžalah in okolici.

Novo mesto — Prečna

Čudno se nam zdi, da opekarna »Dolop« v Prečni ustavlja delo, ko je prav za prav vreme prav ugodno in nikakega vzroka, da bi se moral obrat ustaviti, delavstvo pa vreči na cesto v najslabšem času. Delavstvo v nezaupanjem gleda na vse to počenjanje in se mu zdi, da tiči vzrok vse kje drugje. Upamo pa, da bo podjetje končno le spregledalo in ne bo delalo samo v svojo korist ter istočasno tudi upoštevalo delavske socialne interese.

Na osnutek kolektivne pogodbe, ki je bil odposlan iz centrale NSZ v proučitev tvrdki »Dolop«, na podlagi katerega bi se morala vršiti razprava 3. oktobra t. l., je centrala prejela odgovor, naj se zaenkrat odloži ta razgovor, ker zastopnik podjetja g. advokat dr. Josip Tomšič zaenkrat ni mogel zavzeti končnega stališča, na drugi strani pa, da zadeva sedaj ni tako nujna, ker je konec opekarske sezone in da se je 28. septembra prenehalo z delom.

Upamo, da bo tudi to vprašanje čim prej rešeno in da ne bo nepotrebnih izgovorov, saj bo za obe strani položaj veliko lažji in urejen, če se bodo delavski odnosi uredili s posebno pogodbo.

Pečovnik pri Celju

Pogajanje, ki se je vršilo za zvišanje mezd pri našem rudniku, je bilo dne 18. septembra zaključeno in je delavstvo na podlagi tega zaključka prejelo ponovni povišek 18% na temeljne meзде in akorde. Ta povišek in povišek 10% z dne 11. 4. 1940,

kar znaša skupaj 28%, se bo izplačeval v obliki posebnega dodatka na vse brutto zaslužke. To je stopilo v veljavo s I. IX. 1940.

Družba pa je tudi prostovoljno pristala na uvedbo socialnih doklad za rodbinske člane in sicer: za ženo delavca II. kategorije din 40, za delavca III. kategorije din 50, za delavca IV., V. kategorije din 60, za vsakega otroka do 16. leta starosti in sicer v II. kategoriji din 10, v III. kategoriji po din 15, v IV. in V. kategoriji pa din 25. Za samce v vseh kategorijah pa din 10 mesečno. Vse rodbinske doklade so stopile v veljavo I. 8. 1940.

S tem se je rešilo pereče rudarsko vprašanje in se je sporazumno z delodajalcem uredila zadeva, zaradi katere je bilo delavstvo najtežje prizadeto. S pametnim in sporazumnim delom se dajo rešiti tudi najtežja vprašanja v zadovoljstvo obeh, od česar imata korist tako delavec kakor tudi delodajalec.

Ziri

Iz vseh naših poročil je razvidno, da je položaj čevljarkega delavstva jako mizeren in da bo treba tudi temu delavstvu prilagoditi mezdo dejanskemu porastu draginje. Že v eni prejšnjih številkih smo podrobno razložili situacijo tega delavstva in priobčili celo dopis, ki so ga delodajalci poslali podružnici NSZ v Zireh. Prav iz omenjenega poročila v »Novi Pravdi« in današnjega položaja menda tudi gg. delodajalci uvidijo, da so živeli v zmoti in da je delavstvo dobilo res le par procentov poviška. Zato upamo, da bodo delodajalci tako pošteti, da bodo priznali svojo zmoto, uvideli težak položaj delavstva in ga rešili iz najhujše bede s tem, da se mu mezda prilagodi današnjemu življenjskemu standardu.

Vsi dosedanji ukrepi, ki so bili izdani v svrhu zaščite delavstva, pa le potrjujejo to, kar smo mi pisali v zadnjih številkih, kajti če pomislimo, da je minister dvignil minimalno mezdo kar za 100 odstotkov, t. j. iz din 2 na din 4 in da bo g. ban to mezdo dvignil najbrže še za 50%, vse to jasno pričča, da je treba delavstvu pomagati iz zadrege zaradi naglega porasta draginje. Zato ne zadostuje le nekaj odstotkov, ki so jih čevljarke pomočniki dobili, temveč je potrebno, da se ta mezda vsaj približno prilagodi in dvigne tako, da bo delavec lahko preživel sebe in družino.

Prav zaradi tega položaja delavstvo pripravlja predloge in jih bo v najkrajšem času predložilo delodajalcem, nakar se bodo pričeli razgovori, pri katerih upamo, da bo prišlo do pametnega zaključka.

Holmec

Na zahtevo centrale, da se tudi na Holmecu regulirajo meзде z ozirom na porast draginje, nam je podjetje odgovorilo, da se dogovorjeni razgovor zaenkrat ne more vršiti, to pa zaradi tega, ker je bil nenadoma odpoklican na orožne vaje g. obratovodja. Takoj pa, ko se g. obratovodja vrne, se bodo pričeli razgovori za ureditev delovnih razmer na rudniku. Do tedaj pa bo delavstvo rudnika prejelo na račun tega poviška din 100 predujma brez oziroma na to, kako bodo poznejša pogajanja iztekla. Povišek pa, ki bo dosežen pri teh pogajanjih, bo stopil v veljavo s I. IX. 1940 tako da rudarji ne bodo oškodovani.

Podpeca

Vabimo vse člane na širšo odborovo sejo, ki se vrši v nedeljo, dne 6. oktobra t. l. ob 9. uri v rudniški dvorani v Heleni. Dolžnost vsakega člana je, da se seje sigurno udeležijo, ker se homó razgovarjali o bodočem delu.

Tovariše, ki imajo šečasne izkaznice in so na zaostanku s članarino, prosimo, da se čim prej javijo podružničnemu blagajniku.

V nedeljo se je poročil naš tov. Zagar Ivan ter mu vsi želimo mnogo sreče na novi življenjski poti!

plo, da se zgosti. Nato dodamo sladkorja in postavimo za 6 do 10 minut, da se pokuha. Več sladkorja damo, boljše povidla bo. Zado-
stuje pa, če primešamo 10 dkg sladkorja na 1 kg povidle. Še toplo povidlo naložimo v kozarce ali v lončene posode in počakamo, da se ohladi. Potem pokrijemo posode s pergamentnim papirjem ali mehurjem, zavežemo in shranimo na suhem mestu. Na povidli mora nastati trša, kožici podobna prevlaga, ki brani pred kvarjenjem. Dalje mora biti povidla tako gosta, da se reže z nožem. Videli boste, kako vam bo to pozimi teknilo. Zlasti pa polagamo materam na srce, naj z mezgo hranijo otroke, ki obiskujejo šolo.

Za kuhinjo

Sveže zelje s svinjskim mesom. Vzemite srednje veliko glavo zelja, jo razrežite na rezance in zelje dobro operite. Nato ga polijte z vrelo vodo, odcedite in dajte v krop kuhati. Ko je malo povrelo, ga odcedite. Medtem narežite dve glavi čebule in jo na masti svetlo opržite, prideni pol kilograma na koščke narezane sveže svinjine in dušite, da je skoraj mehko. V drugo ponev naložite plast zelja, dodajte pol kavine žlice sladke paprike, malo kumine, stisnjene česna, malenkost popra in žličico paradiznikove mezge. Na tako priprav-

Št. Vid pri Stični

V nedeljo 29. t. m. se je vršil v Št. Vidu pri Stični sestanek tamošnjega delavstva, na katerem so sklenili navzoči ustanoviti podružnico Narodne strokovne zveze. Tam obstoja tovarna usnja in je ustanovitev podružnice nujno potrebna z ozirom na delavska vprašanja, ki so tako potrebna nujne rešitve, zlasti v krajih, kjer ni bilo do sedaj še nobene podružnice NSZ. Ko bodo pravila potrjena, se bo vršil ustanovni občni zbor in upamo, da bo začela podružnica prav redno poslovati v prid ondotnega delavstva.

Stična na Dolenjskem

Kljub velikemu številu vajencev, ki jih zaposluje obrt v Sloveniji, je še vedno precej vajencev, ki ne morejo posecati strokovno nadaljevalnih šol. Občine se branijo prevelikih izdatkov, banovina pa jih sama tudi ne zmora. Banske uprave je zato predpisala, da se sme po več občin združiti v eno šolsko občino. Ako bi vse občine sledile predpisom banske uprave, bi lahko v dravski banovini obiskovalo strokovno nadaljevalne šole do 90% vajencev.

Banska uprava je letos dovolila otvoritev začasnega strokovnega tečaja namesto zaprošene strokovno nadaljevalne šole. Ta tečaj pa se mora pričeti najkasneje 1. novembra t. l. V primeru, da se v tekočem šolskem letu uredijo finančna in vsa ostala vprašanja glede ustanovitve strokovno nadaljevalne šole v Stični, se bo otvoril redni pouk s prihodnjim šolskim letom. V tem slučaju bodo absolventi letošnjega začasnega strokovnega tečaja lahko stopili v II. razred strokovno nadaljevalne šole. Šolski okoliš bo obsegal občino Stično, Št. Vid, Višnjo goro. Ustanovitev strokovno nadaljevalne šole je v prvi vrsti odvisna od uvidnosti občinske uprave, posebno v Stični in Št. Vidu. Upajmo, da bosta obe občinski upravi še enkrat pretresali to važno šolsko vprašanje in da bodo vzgoje in pouka potrebni vajenci vendar že enkrat prišli do prepotrebnega šolskega pouka.

Stavbinsko delavstvo in draginja

V prostorih Delavske zbornice se je vršila 26. t. m. prva poravnalna razprava za prilagoditev sedanjih mezd stavbinskega delavstva stalno naraščajoči draginji. Razprave so se udeležili zastopniki delodajalskih organizacij in delavskih strokovnih organizacij. Vprašanje prilagoditve mezd stavbinskega delavstva se mora rešiti takoj in primerno porastu draginje. Predstav-

ljeno zelje daj dušeno meso z mastjo in s sokom vred. Nato naloži spet plast zelja in ponovi z dodatki kakor poprej. Vse skupaj pusti dušiti še kake tri četrt ure. Mešati ne smeš. Vendar pazi dobro, da se zelje ne pripeče. Zato kuhaj na štedilnikovi plošči, nikakor pa ne na odprtem ognju. Ko je zelje mehko, naredi prav rahlo prežganje, ga vlij na zelje. Zdaj lahko vse skupaj dobro premešamo in ko je še četrt ure dobro vrelo, je jed gotova. Zraven daj krompir v koščkih in družina bo gotovo zadovoljna s tako okusno pripravljeno kosilom ali večerjo.

Jota je jako okusna, četudi zelo preprosta jed. Dobro tekne, je zdrava in po hranivosti zelo izdatna. Kadarkoli si v zadregi, kaj naj opoldne ali za večerjo skuhaš, upoštevaj naslednje naše navodilo: vzemi pol litra svežega izluščenega fižola (suhega primerno manj) in ga skuhaš, da je prav mehak. Pri kuhanju moraš prvo vodo odiliti in fižol ponovno zaliti. Ko voda zavre, dodaj dva na kocke zrezana krompirja in ko je tudi krompir kuhan, prideni pol kg kuhanega kislega zelja. Nato naredi prežganje iz zvrhane žlice moke, vlij to h kuhanemu fižolu, krompirju in zelju. Nato osoli, popraj, prideni še lavorov list in ko je vse skupaj nekoliko časa dobro vrelo, je jed gotova.

niki delodajalskih organizacij so v načelu priznali upravičenost delavskih zahtev po zvišanju sedanjih mezd na račun draginje.

Z ozirom na dejstvo, da je stavbinsko delavstvo le sezonsko zaposleno in je zlasti letos dosti utrpelo na svojem zaslužku vsled vremenskih neprilik, je nesporno, da so družine tega delavstva še bolj prizadete od porasta draginje kot ostalo delavstvo v tovarnah in obrti, ki ima zajamčen vsaj red, čeprav skromen zaslužek tudi pozimi. Zimski meseci pomenijo za stavbinske delavce brezposelnost, v kateri se morajo pre-

živeti iz prihrankov sezone ali pa se morajo zadolžiti ter padejo v breme občine in ostalih ustanov.

Zastopniki delodajalskih in delojemalskih skupin ter Delavska zbornica so predložili g. banu obširno spomenico, v kateri utemeljuje svoje predloge za zvišanje mezd. V petek, dne 4. oktobra, se bo vršila ponovna razprava ter so bili delodajalskim združenjem sporočeni predlogi, oziroma sklepi za spremembo tarifnega dela kolektivne pogodbe za stavbno delavstvo. Namesto dosedanjih 4 mezdnih razredov se določijo za gradbeno stroko le 3 in sicer: v I. razred spadajo vsi kraji, ki so sedaj v I. in II. razredu, v II. razred spadajo vsi kraji in sreci, ki so sedaj v III. razredu, v III. razred naj se pomaknejo vsi kraji in sreci, ki so spadali do sedaj v IV. in V. razred. Za tesarsko stroko naj ostane dosedanja razdelitev v 3 razrede. Konkretno predlagajo zastopniki delavstva sledečo tarifo:

I. mezdni razred zidarji in tesarji po 3 letih izučitve din 8.50, do 3 let izučitve din 7.50, delavci nad 18 let stari din 6.50; II. mezdni razred: din 7.50, din 6.75, din 6.—; III. mezdni razred: din 6.50, din 6.—, din 5.50.

Mladostni delavci izvzemši vajence do 18. leta starosti prejemajo v I. razredu din 4.25, v II. din 4.— in v III. din 3.75. Za tesarsko stroko I. mezdni razred po 3 letih izučitve din 8.— do 8.50, do 3 let izučitve din 7.25; II. mezdni razred din 6.75, din 6.50; III. mezdni razred din 6.25, din 6.—.

V stavbinski stroki je bilo doslej polno razprav in razpravljanj v časopisju. Slednjič upamo, da se bo vprašanje mezd stavbinskemu delavstvu vendar enkrat premaknilo z mrtve točke in da bodo namesto pogajanj in obljub stopila na dan dejstva, t. j. zvišanje mezd stavbinskemu delavstvu.

Ptice, ki požro več kakor tehtajo

Ce kak človek malo je, navadno pravimo, da pojé kolikor ptič. Kakor mnogo drugih sodb, tako tudi ni pravilna sodba o pticah. Večina ptic ne je malo, ampak so med njimi nekatere naravnost požrešne, da jim je težko najti par. Če bi človek pojedel toliko, kolikor ptica, bi moral spraviti vase dnevno najmanj okrog petdeset kg hrane, sorazmerno z velikostjo in težo svojega telesa. Med pticami pa jih je mnogo, ki pojedjo vsak dan več, kakor znaša njih telesna teža. Taščica na primer, ki jo vsi poznamo, pojé v teku štiri in dvajsetih ur dvakrat toliko, kolikor znaša njena telesna teža.

Velik požrešnej je tudi vodomec. Neki prirodoslovec je dognal, da požre vodomec trikrat toliko hrane, kakor znaša njegova teža.

Največji zapravljivci v prejšnjih časih

Neki kulturni zgodovinar je sestavil spisek največjih zapravljivcev, kar jih pozna zgodovina sveta. Gotovo ne bo nikogar presenetilo, da je prišel v ta seznam tudi rimski cesar Nero. Zanimivo je pa njegovo dejanje največje zapravljivosti, da je dal svojo umrlo ženo Popejo sežgati na grmadi, zloženi iz cimetrovega lesa. To je bilo največje razkošje, kar si ga je mogel dovoliti človek v takratnih časih. Cimetov les so vozili iz Indije in arabski trgovci, ki so ga prodajali, so si ga dali odtehati z zlatom.

Rimljanka Antinoa je nosila v vsakem ušesu bisere na verižici in imela jih je toliko, da so ji segali do bokov. Kalif Mámun je povabil na svojo svatbo 2.000 gostov in gostil jih je skozi 30 dni. Pred gostijo so metali med svate listke, na katerih je bilo napisano ime grunta, krasnega konja ali dragocenosti, ki jo je dobil v dar gost, kateremu se je posrečilo dotični listek pobrati. Eden največjih zapravljivcev je bil Karel Smeli Burgndski. Samo za eno gostijo si je namreč dal napraviti krasno obleko, vredno dva milijona zlatnikov.

Ta ptica z veliko spretnostjo lovi in pouziva ribe, med katerimi so mnoge do polovice tako velike, kakor on sam. Veliki požrešneži so ptičji mladiči v gnezdu. Nikoli niso siti; kar jim starši prinesejo, je premalo. Le redko se primeri, da mladi kosi ne pojedjo sproti črvov, ki jih prinašata v gnezdo kosovka in kos.

Med pticami roparicami so nekatere, ki se tako nažro, da od lenobe ne morejo leteti. Zlasti tedaj, če so nekaj časa stradale. Vrana je po svoji požrešnosti prislovično znana. Nekoč je neki mož opazoval jato jastrebcev. Prileteli so nad mrtvega konja in so v pol ure požrli vse meso do zadnjega vlakenca. Po tej pojedini so bili jastrebi tako neokretni, da so mogli leteti komaj nekaj metrov daleč.

Fernando Cortez, osvajalec Mehike, je dal svoji nevesti napraviti pet nakitov iz ogromnih žlahtnih kamnov, ki je bil vsak vreden pol milijona. Njegova nevesta pa tega dragocenega nakita ni dobila, ker je izginil v morju, ko se je potopila ladja, ki ga je peljala v Evropo. Velik zapravljivec je bil tudi ruski knez Potemkin. Njegov dom je porabil več denarja nego ves dvor carice same, katere naklonjenosti in ljubezni je bil deležen. Ko je priredil nekoč carici na čast veliko gostijo, so porabili samo za razsvetljavo 20.000 funtov sveč in vsaka izmed štirih italijanskih plesalk, ki so med gostijo plesale, je dobila 5.000 rubljev.

TO ON ŽE VE

Iz posvetovalnice na neki šoli odhaja starejši učitelj z lepo učiteljico. Gospod katehet se pošali in ga posvari:

»Pozor, gospod učitelj, žena je vragovo orodje!«

»To že vem,« odgovoril učitelj. »saj sem oženjen!«